

Előszó egy szokatlan publikációhoz

Olyan *előszóval* bocsátom közre az alábbi tanulmányt, amely egyben annak *utószava*, sőt *nekrológja* is lehetne. A *szerző* egy ígéretes fiatal vidékfejlesztési szakember, *Nagy Gergely geográfus*, aki a *Szegedi Tudományegyetem PhD-hallgatójaként* évekig tanulmányozta az osztrák és a bajor vidékfejlesztés legjobb példáit, a legkiválóbb vidékfejlesztési műhelyekben¹.

A „kintmaradás” helyett hazatért, hogy tudását hazájában kamatoztassa, hívének, hogy itt is lehet úgy, mint „odakint”. Nem elméleti-tudományos pályát akart futni, nem hivatali helyet áhított magának, hanem a táji közösségek, településeink, régióink lehetőségeinek a kibontásához akart a fiatalos lendületével hozzájárulni. Így kezdte munkáját 2021-ben a szentgotthárdi fürdő ügyvezetői posztján.

Munkatársai hamar megszerették, mert a munkahelyén *nyílt lélekkel* közeledett mindenkihez, és tűzbe ment minden emberért, aki becsülettel dolgozott, és jó célokra lelkesíthető volt. Az egymást kizáró „magasabb”, érdekek szövevényében persze ő se tudott azonnal eligazodni. S tán nem is akart, ahogy a fiatalok zöme se mindig képes és hajlandó erre, mert úgy véli, hogy ezzel szentesíti is azokat.

Ha ezt hívják „*kommunikáció*”-nak, akkor épp „*fölfelé*” nem volt eléggé „*kommunikatív*”, amivel nemcsak viszonzta a *felsőbbség jóra nevelő nyíltságának* a hiányát, hanem azt valóságosan ki is hívta maga ellen. Akkor kapta meg a város „*elbocsátó szép üzenetét*”, amikor ez a nagyszerű fejlesztési koncepció elkészült, és az önkormányzat, az országgyűlési képviselő, a vidékfejlesztési miniszter elé kerülhetett volna.

A tervezet olvasói közt nyilván lesznek olyanok is, akik máig úgy vélik, hogy ennek így kellett lennie, mert a fiataloknak „*be kell állniuk a sorba*”. Ahogy a Nagy-Alföldön mondják: „*Van igazuk*”, azaz *még sincs egészen*. Ha a fiataloktól csak azt várjuk el, hogy megtanulják, „*minálunk hogy illik*”, s nem tiszteljük meg őket a magunk nyíltságával, akkor mindkét oldalon értékek vesznek el, akár visszavonhatatlanul.

Dr. Győri-Nagy Sándor
kultúrökológus
ny. tszv. egyetemi docens

Kiskunmajsa, 2023. december 14.

¹ Megjelent beszámolóik közül Magyarországon különösen ajánlott ismerni: *Nagy Gergely: A „vidéki jövő akadémiaja” Felső-Ausztriában.* 59–66. In: A falu. A vidékfejlesztők és környezetgazdák folyóirata. 2015. téli szám.

FÜRDŐ ÉS VÁROS A HÁRMASHATÁR RÉGIÓBAN

Kiemelt ökoszociális határmente-fejlesztés a szentgotthárdi rekreációs fürdőkomplexumból kiindulva

Az *idegen tulajdonarány*, és a helyi *munkaerő külföldre csábításának mértéke a nyugati határ menti sávban* a legnagyobb. Az „*energiaválság*” néven ismert, *új struktúraváltató helyzet a rendszerváltás utáni tulajdon- és munkaerő-vesztés* megismétlődésével fenyeget. A *bezárás, üzemeltetés-átengedés, a netáni eladás* a térség fő turisztikai szolgáltatóját, a *Gotthárd-Therm Fürdő és Idegenforgalmi Szolgáltató* Korlátolt Felelősségű Társaság 100 %-ban városi tulajdonú „*Szentgotthárd Spa & Wellness Élmenyfürdő*”-jét is érintheti.

E változások *első lépésben a jelenlegi személyzet felének elvesztésével*, borítékolható *Ausztriába távozásával*, a vendégkör elapadásával, szlovén és osztrák fürdőkre való átirányulásával járhatnak. E *tovagyűrűző folyamatok* mellett *álom* marad minden *fölzárkózási vízió*nk, mert *akiket utolérni* akarnánk, azok a *mi saját jövedelemtermelő eszközeink*, az általunk *kiképzett munkaerő megszerzésével* hiúsíthatják meg céljainkat¹.

Tervezetünk (mellékelve) nem egyszerűen „a fürdő megmentésére” irányul. A jelenlegi struktúrát *eredeti tartalmainak megőrzése és kiterjesztése* mellett *egyedi, regionális fejlesztési központtá* óhajtjuk kiépíteni, melynek nem véletlenül adnánk a *Szent Gotthárd Rekreációs Központ (SZGRK)* nevet. A cél, hogy *a kiemelt fejlesztés során* egy olyan *természet- és társadalom-környezeti, rekreációs-turisztikai bázis* jöjjön létre, mely *a helyi tudás és tőke, a helyi munkaerő megtartója* lehet az osztrák és a szlovén elszívó hatással szemben.

A *projekt megvalósulása a Fürdő helyzetének rendezésével, az SZGRK-folyamat elindulásával* nem „csak” *egyedi arculatú, magas színvonalú, alacsony környezeti lábnyomú, energetikailag-gazdaságilag önfenntartó fürdőt* eredményezne. A *helyi erőforrásokat kumuláló turisztikai attrakcióval* hozzájárulna *új szolgáltatók* megjelenéséhez, munkavállalóink helyben foglalkoztatásához. Úgy *dinamizálná a térség gazdaságát*, hogy *a családoknak stabil helyben élést*, a fiataloknak korszerű tudást, minőségi munkát biztosítana, erősítve a helyi értékínálatot, a lokális öntudatot, a helyhez és a hazához kötődést, színesítve a város és térsége élményét.

A 2014-18 közti ökoszociál földrajzi PhD-kutatásaim idején megismert, gazdaságilag *fenntartható alapokon* „*megugró*” osztrák és bajor térségek mindegyikének „*belső motorja*” egy *különleges, fejlődés-generáló formáció* volt: az ausztriai *Schlierbachban* Millendorfer professzor körül a *SPES Jövőakadémia*, *Steinbachban* egy zseni polgármester mellett a „*Régi Paplak*” és a „*Fenntarthatósági Kovácműhely*” legkülönbözőbb emberei. A *bajorországi Halsbachban* egy drámaíró parasztember alapította „*Falusínház*”.

A szentgotthárdi hármashatár-térségben a fejlődés generátora a *Szent Gotthárd Rekreációs Központ* lehet. Ez a *re-kreáció komplex fejlesztési fogalma* alapján nem a szentgotthárdi hármashatár-térség *számára*, hanem annak településeivel, közösségeivel, vállalkozóival *együtt* generálná és végezné a fejlesztéseket. Ezáltal logikusan adódó *felső/oktatási partnereinek is távlatos tudományos modellkutatások és képzesek, gyakorlati helyek* lehetőségét nyitva meg.

Projektjeinkkel a *bajor építő szent, Gotthárd püspök* szellemiségét követve *a lelkeségi-táji turizmus háttérével a test, a lélek, a táj, a közösség, a kultúra és a gazdaság re-kreációs útjára* akarjuk vezetni Szentgotthárd város és hármashatár-régiójának közösségeit. Struktúránk megújulását olyan *sűrűszövetű, tájfedő modellprojekttel* óhajtjuk elérni, mely *fenntartható felzárkózást* biztosíthat a határtérségeinkben a fejlett szomszédainkhoz, és egyben kitágítja a kisebbségi lét dimenzióit is.

Nagy Gergely
ügyvezető

Szentgotthárd Spa & Wellness Élmenyfürdő

¹Lásd: Lázár János miniszter célmegjelölései: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1172393349975774&id=100044105470601

FÜRDŐ, VÁROS, RÉGIÓ

Komplex, ökoszociális fejlesztés a szentgotthárdi rekreációs
fürdőkomplexumból kiindulva

Nagy Gergely

ügyvezető igazgató

Szentgotthárd Spa & Wellness Élmenyfürdő

2022

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
Alapvetés, áttekintés	4
Fürdő, város, régió	6
A rekreáció fogalma és jelentősége krízisidőkben.....	7
Város	9
Háromhatár térségi fejlesztések és kutatások Szentgotthárd környékén.....	10
Ökoszociális fejlesztés.....	11
Háromhatár-térhálózat.....	12
Fürdőfejlesztés a Szent Gotthárd Rekreációs Központ keretei közt	14
Jövőkép	14
A fejlesztési terület	15
A tulajdoni viszonyok rendezése.....	15
Pénzügyi háttér	16
A fejlesztések összegzése, költségbecslés, időbeli ütemezés	17
Mit várhatunk a befektetéstől	19

Vezetői összefoglaló

A Gotthárd-Therm Kft. a Szentgotthárd Spa&Wellness (továbbiakban Fürdő) élményfürdő komplex átalakítása nélkül nem fenntartható. A Fürdő jelenlegi térhasználatának újragondolásával, a látogató út átfogó elemzése alapján, a térségének eddig kihasználatlan lehetőségeire építve kell megoldást találnunk. Fejlesztések megvalósításával lehet növelni a látogatószámot a fürdőben, a vendégek költési hajlandóságát, a vendégek számát Szentgotthárd és térsége szolgáltatóinál. Összességében egy komplex turisztikai centrumot, mely Ausztria és Szlovénia összetett, elszívó hatását ellensúlyozhatja.

A 2007-ben megnyílt, 100 %-ban Szentgotthárd Város tulajdonában álló, egész évben nyitva tartó fürdő 1500 négyzetméternyi vízfelülettel várja a vendégeket. A Szentgotthárd Spa&Wellness három élmény-, kettő pezsgőfürdővel, csúszdával, tan-, úszó és termál ülőmedencével is rendelkezik. Elérhetőek aromaterápiás kezelések, gyógymasszázs, gőzfürdő, infra-, aromaterápiás és finn szauna is, továbbá önkiszolgáló és à la carte étterem is szolgálja a vendégek igényét.

A Fürdővel szoros kapcsolatban, egy épületegységben található a 148 szobás, négycsillagos szálloda (továbbiakban Hotel). A szálloda Gotth'Art Hotel néven 2009 októberében nyitotta meg kapuit, majd 2015-ben az MFB Bank Zrt. tulajdonába került.

A Fürdő beruházásának koncepciója a Fürdő és egy 4 csillagos szálloda együttes megvalósítását tervezte. Sajnálatosan a Hotel késve épült meg a Fürdőhöz képest, és a tervezett szállásférőhely-kapacitás, mely rentábilissá tette volna a projektet, nagyon távol áll a megálmodottól.

Szentgotthárd város turisztikai fejlődési pályája azt mutatja, hogy bár megépült a Fürdő és a Hotel, a Gotthard-Term Kft. nem tudott alkalmazkodni az eredeti koncepcióhoz képest megváltozott helyzethez. A tulajdonos Szentgotthárd város és a Fürdő üzemeltetését végző Kft. nem érzékelte az elmúlt 15 év gazdasági-társadalmi és benne a turisztikai környezet folyamatos változásait, és nem adott választ ezekre az új kihívásokra. Nem készült kockázatkezelési stratégia, így nem történt meg a folyamatos kockázatelemzés az állandósult kihívásokra, amelyek a Fürdő nagymértékű veszteséges üzemeltetésének okaira folyamatos válaszokat adtak volna.

Az elmúlt években nem lett felismerve a paradigmaváltás szükségessége. A Város a Fürdő-projekt irányában vállalt hátrányos pénzügyi kötelezettsége a település életére negatívan hatott és hat jelenleg is. A Hotel és a Fürdő kapcsolatának jelenlegi állapota súlyosan érinti és veszélyezteti a Fürdő gazdasági helyzetét, markánsan befolyásolhatja a Város és a Szentgotthárdi járás 15 településének gazdasági és társadalmi lehetőségeit.

Az alábbi tanulmányban javaslatot teszek egy olyan komplex és offenzív regionális gazdasági fejlesztésre, mely együtt számol Szentgotthárd és térsége azon erősségeivel, amelyek passzivalása, elengedése végzetes hibának bizonyulhat. A tanulmány középpontjában részletes kibontásban a Szentgotthárd Spa&Wellness Élményfürdő fejlesztése áll, amelynek környezetében magyar, osztrák és szlovén területeken hasonló rekreációs szolgáltatások igénybevételére csak jelentős távolságokra van mód. Magyarországon 3 helyen, 24-45 km közti távolságban. Szlovéniában 5 helyen, 31-46 km, Ausztriában 6 helyen, 12-37 km közti távolságokban. Könnyű kiszámolni, hogy ha nem a fejlesztések irányát választjuk, akkor a szentgotthárdiak és a Szentgotthárd környékiek elsősorban a külföldi szolgáltatók felé fordulnak, környezetszennyezőbb, hosszabb utakkal hordva oda a rekreációra *itthon költség- és környezetkímélőbb* módon elkölthető pénzt.

Alapvetés, áttekintés

Az alábbi *komplex fejlesztési javaslatom* egy *előre-menekülési koncepció* Magyarország egy olyan térségében, egy olyan korban, ahol és amikor a korábbi történelmi hibák után újabb fejlesztési hibák, mulasztások elkövetése *tragikus következményekkel* járhat. Különösen úgy, hogy *rendelkezésünkre áll annak a szerves vidékfejlesztési tudásnak az elméleti-gyakorlati tárháza*, amelynek birtokában a nyugati szomszédság már évtizedek óta sikeresen vesz minden akadályt és átállási készletet, amelyek e térségeket ugyanúgy elértek és elérnek, ahogyan bennünket is¹.

Szentgotthárd 2. évezrede a *magyar-német-szláv kulturális tömbök „összeszőgellésében”* fekszik. A Magyar Királyság I. vh. utáni feldarabolásakor nem is véletlenül igényelte magának a többségileg magyarok lakta, német és vend lakossággal is rendelkező városkát a *Győr*ig és a *Rába-vonalig* tervezett „*Burgenland*” részeként *Ausztria*, és volt 1 napig kiszemelt „fővárosa” egy „*Slovenska Krajna*” nevű szláv formációnak, amelyet alapítói *Jugoszlávia* részének szántak.

Az 1989-1990-es rendszerváltás után erre a területre – melyet az osztrák kutatás máig „*Kelet-Burgenland*”-nak hív – nyomult be domináns erővel az osztrák és a német tőke, „munkaadó”-ként vagy helyben „foglalkoztatva”, vagy Ausztriába s távolabbi német nyelvterületre ingáztatva *jelentős, jól képzett, nyelvileg is remekül továbbképezhető, innovációra fogékony, igényes magyarországi munkavállalói rétegeket*.

A nálunknál ugyancsak fejlettebb *Szlovénia* hasonló hatást gyakorol a térségre. Zömmel a ma „*Szlovén Rábavidék*”-nek (Slovensko Porabje) nevezett *vend falvak* – vendül, magyarul és szlovén köznyelven is tudó – értelmiségét vonzva el. Pedig ők egy *offenzív regionális gazdaság szemlélet* mellett *nékülözhetetlen, kiváló munkatársaink* lehetnének. Közben a maribori kisebbségkutató intézet pontosan követi azon *vendvidéki vállalkozók* és mások *jóléti kitelepülésének útját* Szentgotthárdra, Csörötnekre s más rábavidéki, hegyháti településekre, akik által a „*szlovén települési vonal*” eltolódása népszámlálási adatokkal is igazolható².

Az „*offenzív regionális gazdaság szemlélet*” azonban, amely a *munka hasznát* és a *szakképzett munkaerőt* idehaza tarthatná, kiáltóan hiányzik mind *általában* a *nyugati magyar határmenté*, mind *konkrétan Szentgotthárd város és térsége* vonatkozásában.

Elég csak futó pillantást vetnünk a *város és térsége állapotára*, s ugyanígy áttekintenünk a két, ránk állandó vonzást gyakorló szomszédságot, hogy ne legyen elég megnyugtató egy-két pozitív ellenpélda, főleg pár külföldi beruházó új multicége, a *nagy múltú helyi ipar és egykor fejlett regionális gazdaság máig eltakarítatlan romjai* hátterével.

Az *offenzív regionális gazdaság szemléletre* jellemző a *komplexitás* is. Az, hogy a fejlesztési területek nem egymástól elkülönülve működnek, hanem *szinergikusan*³ *kapcsolódva*, egymást erősítve. Ezért állítom, hogy

¹A „*Közép-európai tanyás térségek ökoszociál-földrajza bajor, magyar és osztrák példák alapján*” című PhD kutatásaim során évekig tanulmányozhattam ezeket Ausztriában és Bajorországban mind fenntarthatóság-elméleti, politikai-minisztériumi, kutatóintézeti és önkormányzati, regionális és helyi vállalkozási, gazdagyakorlati szinteken. Az *ökoszociál-földrajz* az ökoszociális célzatú térségi fejlesztések tudománya. Mivel az „*öko-szociális*” jelzőben a „*társadalom- és természetkörnyezeti*” vonatkozások *együtt, egységben* szerepelnek – ahogy a valóságban is –, az ökoszociál-földrajz egyaránt alkalmas arra, hogy *bármely földrajzi helyen, tájban* a földrajzi tértudomány eszközeivel vizsgáljuk, ábrázoljuk, megbecsüljük és/vagy tervezzük, de legalább is kalkuláljuk a *természetes térszerkezet* és a *humánszerkezetek* együtthatásainak terjedelmét és mélységét, fenntarthatósági arányait.

² Az Előszó e megállapításai részint közös *magyar-szlovén*, ill. *magyar-osztrák kisebbségi régiókutatások megjelent anyagaira*, történeti, néprajzi, statisztikai munkákra, a BOKU (Bécs) és a SZIE (Gödöllő) határmenté-projektjeire, a SZIE KTI Kultúrokológiai és Környezeti Kommunikációs Tanszék munkatársainak hazai és külföldi publikációira, előadásaira alapulnak.

³ A „*szinergia*” jelentése „*együtműködő erő*”, míg az „*energia*” magában ható „*belső, saját erő*”, az „*allergia*” pedig „*idegen erő*”. Jó lenne, ha a gazdaságtervezők ezekkel a *szervezeti alapfogalmakkal* tisztában lennének. Ez *közgazdaságilag* azt jelenti, hogy az *idegen gazdasági erő a legdrágább*, mert az egész országszervezetet (gazdaságot, társadalmat, kultúrát, mentalitást) „*struktúraváltásra*”, *totális működésváltozásra* készíti. Arra, hogy *mindent eldobjon* a múltból, mert „*fejlődni kell*”. „Nincs idő”

– különösen ebben a rendkívül érzékeny hármashatár-térségben – a regionális fejlődés egyes „motorjainak”, mint pl. *a rekreációs-turisztikai, aktív és preventív egészségmegőrző szolgáltatásoknak a leállítása különleges módon tovaryűrűző, belátható időn belül aligha jövátethető következményekkel fog járni.* Függetlenül attól, hogy jelenleg mi a „racionalizálás” hivatkozási alapja.

Ahogy a rendszerváltási sokk is *gigantikus nemzeti vagyónvesztéssel és totális gazdasági alárendelődéssel, alacsonyabb szintről való újakezdési kényszerrel* járt, ugyanez következne be országosan és térségileg is újra, ha a *szektorális fejlesztés és az ezzel járó szektorális visszafejlesztések* útjára lépnénk, mondjuk most az „energia-árak”-ra és a „fejlesztési pénzhiány”-ra hivatkozva. Ebben a helyzetben a *külföldi felvásárlások és a magyar munkaerő külföldre távozásának újabb hulláma* elé nézünk.

Ez egyrészt *itthon újabb „allergén” gazdasági sokkhatást* (újabb, pazarló struktúraváltási kényszert, újabb nemzeti és regionális vagyón- és munkaerővesztést stb.) jelentene. Az újabb „munkaerőexporttal” nem „csak” magunkat fosztanánk meg attól a hazai munkaerőtől is, akiket *a rendszerváltás utáni munkaerővesztést követően ismét mi magunk képeztünk ki, sok-sok anyagi és szellemi beruházással.* Őket éppen a *térségi riválisainknak* ajándékozva gyakorlatilag *saját utolérési céljainkat*⁴ hiúsítanánk meg.

Szentgotthárd és környéke, a délnyugati hármashatár-régió esetében ez azt jelentené, hogy pl. a *fürdőt* netán külföldi vagy ismeretlen hátterű felvásárlónak lenne kénytelen átengedni a város, alkalmazottainak nagy része – szakadatlanul Ausztriába csábítgatott vezetőjével együtt – visszahozhatatlanul külföldre távozna. Minden bizonnyal ez az a helyzet, amelyik *Szentgotthárd és térsége lakosságának láncreakciószerű, újabb elszegényedésére, mindenoldalú kiszolgáltatottságának nagymértékű megnövekedésére* vezetne.

Én azonban hiszem, hogy van más út. Hiszem, hogy kell lennie más útnak is. Egy *komplex és offenzív gazdaságfejlesztési útnak*, amely a *vagyont és az emberi tőkét megtartja*, az egyes területeket együttesen, szinergikus módon fejleszti. Függetlenül attól, hogy melyik gazdaságterület az, amely a *szervező centrum ideológiáját és elveit* adja.

Ez a gazdaságterület leginkább éppen *a rekreációs-turisztikai, aktív egészségmegőrzési szolgáltatási terület* lehet. Állítom, hogy épp ez a jelenleg „lekapcsolásra” szánt terület az, amelynek elveiben benne lakozik az a *szervező elvrendszer*, amely a többi „szervnek” is *értelmes vezérimpulzusokat*, megtérülő, egymást erősítő fejlődési irányokat adhat.

Ez az elvrendszer a *komplex környezeti fenntarthatóság* fogalmában összegezhető, amelyben nem nehéz meglegelni a *természeti és társadalomkörnyezeti, a kultúr- és gazdaságkörnyezeti, energetikai stb. fenntarthatóság egymást föltételező szövetségét.*

A *rekreációs-turisztikai, aktív környezet-megismerő, felelős környezetfenntartásra nevelő, testi-lelki egészségmegőrző szolgáltatásoknak* éppenséggel nem a hiánya, hanem *a mennél változatgazdagabb burka* teremti meg a dolgozó társadalom számára azt a közeget, amelyben nyugodt körülmények közt születhetnek és nőhetnek fel *a jövőendő ép testű, ép lelkű munkavállalói.*

a mérlegelésre, hogy mi jó, mi rossz. Az „energia” magányos saját erő (szén, olaj, gáz stb.), ami vagy van, vagy megvesszük. Az *élő szervezet szinergiával, az egymással együtt, összehangoltan működő szervek belső energiaösszletével működik.* Egyes szervek túlterhelésekor, betegségek ez *nem elvesz másoktól energiát, hanem azok közös, jóakarátú, gyógyító energiarendszerére kapcsolja a beteget is, azon az elven, hogy egy élő szervezet egyetlen szerve se halhat meg, még átmenetileg sem!*

⁴ Lásd Lázár János miniszteri célmegjelöléseit a 2022. évi nyári Tranzit gondolat-expón vele készült riportban:

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1172393349975774&id=100044105470601

De ez az a „szolgáltatási terület” egyben, amely a munkanapra, tanulásra különváló családok számára szeretetteljes együttléte, összekötő élményszerzést és közös pihenést nyújt, ha jól van beleágyazva a helyi társadalmak életébe.

Nem nehéz válaszolni arra az *ellenkező kérdésre* sem, hogy mi várható hosszú távon attól a munkaerőtől, amelynek nincs biztosítva a napi újratermelődése, pihenése, élményekkel, pozitív életérzésekkel való feltöltődése.

Vajon milyen munka, milyen munkahelyi, közéleti és általános emberi élettéljesítmény várható attól a „munkaerőtől”, amely elveszíti élet- és munkakedvét, lelki és testi erejét. Akit az újabb struktúraváltás kiűző otthonából, kikényszerít napokra-hetekre, esetleg hónapokra, évekre a családjából, rokoni és baráti köréből, települési közegéből és közösségéből. Aki mindezek által fáradtabb, ingerültebb, mint amilyennek a jó munkavégzéshez, az emberinek mondható élethez lennie kéne, s emiatt esetleg betegesebb, vagy hajlamosabb bármilyen fertőzésre... Nem folytatjuk.

A Gotthárd-Therm Fürdő és Idegenforgalmi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság, amelynek ügyvezetője vagyok, egy ilyen rekreációs-turisztikai, aktív egészségmegőrzési szolgáltatási területet képvisel. A rendszerváltástól a közelmúltig a cég alapvetően „csak fürdőként” funkcionált, pedig képességei szerint *rekreációs-turisztikai, aktív környezet-megismerő, felelős környezetfenntartásra nevelő, testi-lelki egészségmegőrzési szolgáltató*, a hármashatár-régióban a komplex környezeti fenntarthatóság motorja lehetne.

Elsősorban persze Szentgotthárd és vidéke, de a szomszéd országok itt összeszögellő, nagyobb térsége számára is. Egy itt megvalósuló „jövő-beruházással” elejét vehetnénk a tőkehaszon és a magyar munkaerő kivándorlásának, s *vonzáskörünket mi terjeszthetnénk ki a bennünket mind erőteljesebben vonzó szomszédos térségekre.*

Mennyivel másabb perspektíva volna ez, mint a mai helyzetben, épp ebben a térségben tétlenül megmaradni „fürdőnek”, és várni, hogy egy rossz döntés következtében áldozatul essünk az elszabadult energiaárakra hivatkozó *fürdőbezárásoknak*. Ennek következményei, regionális, társadalmi, környezeti tovagyűrűzései itt – nem lehet eléggé hangsúlyozni –, a mi hármashatár-régióinkban, beláthatatlanul *komplex károk* lennének.

Fürdő, város, régió

„*Nomen est omen*” – tartja a latin mondás. Gyenge magyar fordítása szerint „*A név kötelez.*” De jelen *fejlesztési tanulmányunkban* szeretnénk mindenben *lényeghűségre* törekedni. Az „*omen*” (elő)jel⁵, útra bocsátó jókívánság, intés.

Amikor a most kibontakozó világválság és a *pánikszerű struktúraváltások, fürdőbezárások és -eladások* idején a szentgotthárdi fürdő ügyvezetőjeként az útjára bocsátom ezt a fejlesztési javaslatot, ebből a számomra kikerülhetetlen gondolatból indulok ki.

Először is a székhely neve: *Szentgotthárd*, ami szintén *nem véletlen*. Nevét arról a III. Béla király által 1183-ban alapított *ciszterci apátságról* kapta, melynek védőszentje se véletlen. Gotthárd püspököt *csak 50 évvel korábban avatta szentté* II. Ince pápa.

Ki is volt Szent Gotthárd (960-1038)? A *Passau Püspökség* szentje, ahonnan a 997. évi magyar-német kiegyezés szentesítésekképpen *Bajor Gizella, István király (975-1038) felesége* érkezett hozzánk. Gotthárd

⁵Finály Henrik: A latin nyelv szótára. Bp., Franklin Társulat, 1884/1991:1367.

niederalteichi apát, majd hildesheimi püspök, életében Gizella királyné szellemi körébe tartozott. István királlyal azonos évben hal meg.

A 997. évi magyar-német kiegyezés jegyében az Enns folyótól visszavont magyar gyepúvonalba a Rába-Lappincs térség is beleesik. *Etnikailag* ez akkor még *stabilan magyar*⁶, de *egyházilag egyelőre a Passaui Egyházmegyéhez tartozik*. Ezt jelzi a *mai nyugati határ mente* korai templom- és apátság-alapításai közt az egyházmegye szentjei közül való válogatás: pl. Szent Farkas (Szt. Wolfgang) és *Szent Gotthárd védőszentül választása*. Utóbbi nemcsak a térséget meghatározó apátság, hanem a centrum település névadója is lett.

Szent Gotthárdról tudni kell, hogy mint embert *nyugodt derű* jellemezte. Kora Európájában a *szelíd visszatérést* szorgalmazta a Szent Benedek-i alapokhoz, amelyek szerint *a lélekről és a testről való egyidejű gondoskodás* mellett a *másokon való segítség, a betegek gondozása és a kiszolgáltatottak gyámolítása* volt az elsődleges.

A Gotthárd püspök képviselte *bencés gondolkör* további sajátja a *gazdasági-gazdálkodási szempontok* szem előtt tartása volt. *Szelíd reformtörekvései* mellett *jeles gazdasági szakértő* hírében is áll. Ő *Bajorország legelső szentje*, akit máig *házaja legnagyobb építője- és tanítójaként* tisztelnek.

Ezzel a fejlesztési tervvel Szentgotthárd fürdőjének a jövőjét **nem** az *elhamarkodott megszüntetésben*, vagy valamely *bevásárolkozó tőkeérdeknek való alárendelésben*, a *rombol(ód)ás helybenhagyásában* látom.

Ellenkezőleg: a *szelíd, de határozott, – állam-, város- és városkörnyék-, az ember- és teremtésszelet-építő szellemiség* nyomdokain való (újra)elindulásban. Ehhez iránytű lehet, és mozgósító erőt adhat a *város és ősi apátsága névadójának és szellemiségének (újra)felfedezése, a fejlesztések középpontjába való helyezése* azzal, hogy a fürdőt **„Szent Gotthárd Rekreációs Központ”**-tá fejlesztve nemcsak „megtartjuk”, hanem a *hármashatár-régió komplex fejlesztési impulzusadójaként* kezeljük. A továbbiakban ezt fogom kifejteni.

A rekreáció fogalma és jelentősége krízisidőkben

Ahhoz, hogy e különbségtétel fontosságára rádöbbenjek, a „normális idők” után meg kellett érjem a mai kríziskort is. Azt, hogy milyen megélni az akár embertelenül gyors ritmusú, néha tán stresszes életünk munkanapjai, az ezeket enyhítő, passzív-lustálkodós kikapcsolódások, a meleg vízű fürdőkben „punnyadások”, hűsölős kerti partizások avagy az aktív „szabadidős” szórakozások, hegyi túrák, vadvízi sportok, kerékpározások után a *riadt, dermedt maszk mögé bújást, az önmagunkba szorulást, a vírusmutánsoktól való tömegrettegést, potenciális „vírushordozó” embertársainktól való „távolságtartást”*...

Mindannyian tudjuk, érezzük magunkon, hogy elmúlt bár, de mindünkben sokféleképp hagyott nyomot. E nyomokat *„post-COVID vagy long-COVID szindróma”* névvel foglaljuk össze, melyek egyaránt jelentenek széles skálájú *testi és lelki következményeket*. Pontos mibenlétüket *az egészségügy se tudja*. Az emberek csupán *azt érzik*, hogy valami nagy-nagy veszély érintett meg bennünket, s itt maradt belőle valami, ami után már se testileg, se lelkileg nem vagyunk a régiek, akár beszélünk róla, akár nem.

Ám még el se múlt, máris ránk tört egy újabb világveszély: egy esztelen háború, mely formálisan két testvérnép közt keletkezett, amiről azonban mindinkább kiderül, hogy világméretű erőknek a földi élet egészét fenyegető mérkőzése. Magyarország a legjózanabb álláspontot követi: azonnali béke kell, hogy a *világháborút* és a nyomában járó *totális természet- és társadalom-környezeti kataklizmát* elkerülhesse az emberiség. Az előbbit már éreztetik a klímakatasztrófa jelei, az utóbbit pedig az energiakrízis nyomán

⁶*Korabeli dokumentumok sorával* igazolhatóan egész a 18. századig. Lásd: *Barta tanulmány, passim, 81–115. In: Szentgotthárd-kötet, 1981.*

naponta tapasztaljuk a pénzromlásban, a drasztikus áremelkedésekben, eddigi életmódunk mind durvább ellehetetlenülésében, a 30 év után ismét tömegeket fenyegető *munkanélküliség* rémében.

Az 1990-es rendszerváltás olyan emlékezetes munkanélküliséggel járt, amelyik ott van még a ma élő nemzedékek nagy részében. Nem szabad elfelejtenünk, hogy *azok a munkanélküliségi hullámok embertömegek lelki összeroppanásával, családok széthullásával, jobb sorsra érdemes emberek magára maradásával, alkoholizmussal, testi és lelki betegségek óriási, kikezeletlen tömegét okozták.* Azokból a nemzedékekből sokan úgy mentek el közülünk ebből a földi életből, hogy „hiába éltek”. Értéktelenség- és megbántottság-tudatukat méltatlanul kellett elvinniük magukkal a sírba. De ne higgye senki, hogy az nem kísért itt köztünk, utódaik közt is máig. S most mi is ugyane sors elé tekintünk.

Értjük, hogy „ebben a helyzetben nincs pénz” arra, hogy a vállalkozások kifizessék az energiaszolgáltatók számláit, tudjuk, hogy ennek az lesz a további folyománya, hogy sok munkahely tönkremegy, másokat pedig még azelőtt zárnak be, mielőtt még tönkremennének, hogy ne „veszteséget termeljenek”. Azaz látjuk, hogy munkahelyek fognak megszűnni, nem is kevés, tehát ismét embertömegek kerülnek az utcára, s ismét megszorodnak a munkanélküliek, megint emberek tömegei fognak reménytelenségbe süllyedni, lelkileg összeroppanni, családok hullanak szét, jobb sorsra érdemes emberek maradnak család, barátok nélkül, gyerekek árvulnak el, jutnak maguk is kábítószerekre, alkoholra, „csöves sorsra”.

S noha „emlékszünk még arra”, hogy ez „ilyenkor így szokott lenni”, *tétlenül* várjuk, hogy mindez e forogatókönyv szerint be is következzen. Pedig elvileg vannak *élő szervei* a mi társadalmunknak is, amelyek ennek a *puszta közgazdasági logikának* ellene hathatnának. Ilyen, hogy ezúttal csupán néhányat mondjak a tárgyamhoz illők közül: az *egészségügy*, a *vallás*, az *oktatásügy*, a *tudomány*, a *rekreáció*. Azért ezeket sorolom itt fel, mert eddigi életemben *mélyen ezek életjelentőségét* ismertem meg. Ma a legutóbbiból élek, s a fent leírtak épp arra nyitották fel a szemem, hogy *mi se jól fogjuk fel a magunk dolgát*, amikor csupán egy „*bezárható fürdőnek*” tekintjük magunkat, ahol az „elszabadult energiaárak” miatt egyetlen tollvonással 50-60 emberből csinálhatunk munkanélkülit, akik idáig jól-rosszul kitartottak mellettünk Szentgotthárdon, a gazdag Ausztria és a nálunknál ugyancsak fejlettebb Szlovénia szomszédságában.

De mi is a „rekreáció” valójában? Senki se vegye most az idegen szavak egyik szótárát se, mert ezek a „rekreáció” szót már jellegzetesen *civilizációs fogalomszűkítéssel* „üdülés, pihenés, felfrissülés” tartalommal adják meg⁷. Forduljunk inkább megint a latin nyelvhez: a „*recreatio*” „*helyreállítás, felüdítés, felüdülés, meggyógyulás*”. Még többet tudunk meg róla, ha igei alapját is tekintetbe vesszük: a „*re-creo*” jelentéskörei egyebek mellett: „*újból teremt, új erőt, új életet ad, erősít, megújít, felüdít, megfrissít, jó és erős állapotba visszaállít, megvidámít, feléleszt, megelevenít...*”⁸

Így tekintve tehát a rekreáció nem egy pihentető-szórakoztató szolgáltatási ág (gyűjtő)neve. Ekként csak a szakosodott szolgáltatások korában próbálták értelmezni. Ám az eddigiekből is látható, hogy nem az. A rekreáció egy komplex fejlesztési fogalom, amelynek tárgya elsődlegesen az ember és annak teljes belső-külső környezete. Csak *másodlagosan* gondolhatunk *szűkített jelentéseire*. Ám a *jelentéskör szűkítése jelentőség-szűküléssel* jár minden más emberi tevékenység esetében is.

A *Szent Gotthárd-i szellemiség* jegyében a Szent Gotthárd Rekreációs Központnak elsősorban abban kell segítenie a maga hatókör(nyezet)ében, hogy az *egyes emberek, foglalkozások, intézmények, vállalkozások*, a helyben is ható nem helyi tényezők⁹ képesek legyenek újraértelmezni, újjáépíteni magukat, önmaguk

⁷ Lásd: Bakos 1994/1999:661.

⁸Finály 1884/1991:1671.

⁹ Gondolok itt olyan országos hatótényezőkre is, mint a vallás, a terület- és vidékfejlesztés, a tudományos kutatás, amelyek felé időközben már többféle kezdeményezéssel is élünk.

jelentését és jelentőségét, hogy *nyugodt derűvel, életerővel* tudjanak egy nagyobb, egészséges, élő egységet alkotni. Nem kétséges, hogy nekünk itt Szentgotthárdon ehhez elsőként a *Szent Gotthárd Rekreációs Központot* kell *felépíteni*.

Város

Az Szent Gotthárd Rekreációs Központ *magja* mind *alapszolgáltatási területeit, mind működési helyét* illetően a Gotthárd-Therm Fürdő és Idegenforgalmi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság. Ezek *stabilizálása és továbbfejlesztése* azonban a vállalkozást döntő módon érdekeltté teszi abban is, hogy Szentgotthárd város fejlesztése mind *a gazdasági, társadalom- és természetközveti fenntarthatóság szempontjait, mind a kultúrtörténeti alapokat figyelembe véve, adottságaihoz méltó módon* történjék. Összességében egy *komplex fejlesztési folyamatnak* a „re-creo”-generátora legyen.

1. Ábra Szentgotthárd kiemelkedő fejlesztési potenciállal bíró területegységei

1. Kaszagyári-terület

Mivel az *egykori kaszagyári terep* bekerített romjai a gyár leállása óta éktelenítik ennek a kedves városnak a képét, turisztikai arculatát, rontják az itt élők lakókomfortját, felül kell vizsgálni az érvényes hasznosítási tervek célszerűségét, gazdaságosságát és megvalósíthatóságát. Helyettük újakat kell készíteni, melyek illeszkednek az *attraktív Rába-Lappincs-szögi környezethez*, amely mint *belvárosi térség*, parlagon heverő ikerpárja a mai, szép – de ugyancsak felújításra megérett – *városközpontnak*.

A kaszagyári telek romos épületeit mielőbb szanálni kell, és a teret *ikervárosközpont*hoz méltó, *minőségi lakónegyeddé, kulturális és igazgatási központtá* kell alakítani, amely *nem pénzt visz, hanem pénzt hoz*.

- Itt kell felépíteni a korszerű, igényes, feladatára alkalmas új városházát, ahová a ciszterci kolostorból az *Önkormányzatnak és eddig itt elhelyezett hivataloknak* kéne átköltözni.
- Itt kell helyet találni az új, *multifunkcionális kulturális központnak*, mely magába foglalja a Pável Ágoston Múzeum épületét is.
- Itt kell kialakítani az új *piac* helyszínét, mely a *centrum és periféria közötti alapanyagháló* egyik alappontja lehet.

2. A Ciszter Kolostor épületegyüttese – a Szent Gotthárd és Brenner János Lelkiségi Ház

A Ciszterci Kolostor épületegyüttese műemléki minőségben felújítandó. A Lelkiségi Ház fejlesztéseibe a *magyarországi lelkiségi megújulás egyik fő hazai motorját*, a Magyar Katolikus Egyházat is be kell vonni. A sopronbánfalvi Pálos kolostor épületének átfunkcionálását is figyelembe véve itt a *térség multifunkciós lelkiségi központját* lehetne létrehozni (benne *különleges rendezvényi és szolgáltatási tartalmakkal*, amelyeket *fontosságukra*, a fejlesztés földrajzi céltérségének településeivel, az SZGKRK turisztikai és komplex élményszolgáltatásaival való szoros kapcsolatukra tekintettel majd *külön tanulmányban* fejtünk ki).

- Mivel ez a terep egyik oldalon a *mai városközpont parkján keresztül közvetlenül érintkezik a városi fürdő és wellnes terepével*, a lelkiségi központ vendégei rövid, kellemes sétával könnyen átjuthatnak ide, vagy a szállodába, ill. az itt rendelkezésre álló turisztikai igényeket kiszolgáló helyekre.
- Az itt levő parkolókból, az innen kivezető utakon át bármilyen járművel, tetszőleges vagy irányított, tematikus mélységekig elérhető a járás és a *tágabb környék minden táji-kulturális nevezetessége*.
- A *városközpont felé indulva* a város egyedülálló hatású, barokk nagytemplomában folytathatják a lelki újjáépülést és a szellemi-művészeti elmélyülést, megtekinthetik a város ősi „magtártemplomát”, amelynek jelenkori funkciója sincs távol a korábbi lelki magnevelő, kenyéradó szerepeitől.
- A patinás mai főtér után vendégeink a főutca látványosságai, a neves gimnázium, a városi múzeum, a remélhetőleg szintén hamarosan megújuló egykori temetőkápolna, az új városközpont, a folyóparti sétányok stb. felé vehetnék az irányt.

3. A Fürdő és a Hotel

Ezen fejlesztés kifejtését bővebben a következő fejezetekben részletezi a tanulmány.

4. A Rába-parti kemping és sportkomplexum további fejlesztése

A Fürdő és Hotel egysége mellett érdemes lenne kialakítani a *rábai aktív turizmus* és a *városi sport bázisát*. Itt lenne mód egy *igényes glamping és kemping* kialakítására, kerékpáros-, e-bike- és vízitúra pont megvalósítására, ahonnan e vidék mélyebb felfedezésére lenne mód. Továbbá egy olyan *sporttelep*, amely alkalmas a városban *turisták által generált minőségi, egyéni*, valamint *csoportos igények* és a *lokális tömeg- és versenysport kiszolgálására*.

Háromhatár térségi fejlesztések és kutatások Szentgotthárd környékén

A 2021-ben létesült Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) *jogelőd intézményeinek* (1999-ig a GATE, 2000 és 2020 közt a SZIE) *oktatói és tudományos kutatói, diákjai* régtől jelen vannak a nyugat-magyarországi határtérségben, ill. ennek NY-DNY-i ikerrégióiban (a ma Ausztriához tartozó Burgenland/Őrvidék tartományban és a Szlovén Rábavidék/Vendvidék déli ikertáján, a Muravidéken).

Kutatásaik az 1980-as évek eleje óta periodikus ismétlődéssel célozták meg *ezeket az érintkezési ikerpárövezetek alkotta határ menti régiókat*, hol *szomszédállami együttműködések*, hol *egyik oldali*

projektek keretében. Eddig azonban ezekből nem történt meg a *területi kutatások* műfaján belül egy *mind égetőbb*en szükséges *határmente-tudomány*.

Mi szükség lehet – kérdezheti a problémákat nem ismerő avatatlan – egy olyan egységes gazdasági térben, amilyen az EU, ahol mind légiesebb határok vannak, s a fejlődést generáló tőke, a munkaerő és az áruk szabadon áramlanak, épp *a határmenték kutatására*?! Az Európai unió 3. évtizedében is *vannak határtérségek*, amelyekben a határ menti régiók egyik és másik tagállami felében nemhogy kiegyenlítődték volna a különbségek, hanem bizonyos okokból tovább is élesedtek. Ez a tény olyan kérdésekkel szembesíti a térségi kutatást, amelyekre *hatékony válaszokat* kell találni.

Aki ismeri a magyar-osztrák határ ausztriai oldalát, és egyben jártas Ausztria belső tartományaiban, az tudja, hogy *szomszédunk minden bizonnyal rendelkezik egy ilyen határmente-fejlesztési modellel*. Meglehet, hogy ez *nem tudományos elmélet formájában* létezik, de hogy *létezik a valóságban*, az minden kétségen fölül áll. Ennek lényege *a terület-, ill. a népességmegtartás*, gyakorlata pedig a *komplex, permanens fejlesztés és beruházás*.

Leszakadó vagy „lerongyolódott” térségeket, településeket, városnegyedeket látni Ausztriában is, de a határövezetekben sehol! Mintha a határmenték legfőbb fejlesztési elve az volna odaát, hogy *onnan senki se kívánczohasson se személyében, se családoszul, se településestől a másik oldalra*.

Ezek felvállalása olyan tudományos intézményeket illet, akik „otthon vannak” a területen, s egyúttal az ilyen problémákra a jövő kutatónemzedékeket is érzékenyíteni tudják. Jogelődei jogán ezért *a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemé* a nemzeti jelentőségű kötelesség, hogy *a Szentgotthárd körüli hármashatártérségben induló fejlesztések* kapcsán – ezeket *kísérve és támogatva* – kifejlesszen egy *határmente-fejlesztési modellt*.

Ökoszociális fejlesztés

A tájalkotó tényezők és az ember kultúrateremtő tevékenységének eredményként létrejött szintézis teremt kapcsolatot a természeti és gazdasági, társadalmi, kulturális aspektusok között. A fenntarthatóság irányában tett tervezett, irányított ökoszociális lépések (pl. lokális innováció), a helyi fejlesztések, míg a spontán reakciók, egyéni igények egy jobb természeti, társadalmi, gazdasági, kulturális környezetért (gazdasági, társadalmi, mentális igényszint szerint) a fejlődés útja, melyek összeadódva változtatják a saját terük minőségét.

Az új igények és hatások a térben nyomot hagynak az adott helyi környezet egy adott szegmensének változásával. A kialakult új gazdasági, társadalmi, természeti vagy kulturális tér visszahat azokra, akik elindították a folyamatot, tehát egy önindukáló térbeli változást indít.

Az igényszintek is mintázatokat adnak. A fenntartható fejlődés egyik központi elemévé vált a harmonikus térszerkezet felé törekvés, amelyben a különböző társadalmi-gazdasági-természeti adottságú térségek egymással összhangban és nem alárendelten fejlődnek. Ezért egyéni, csoportos és közösségi szinten is differenciálódik az adott térben, hisz nem mindenki motiválható, nem érik olyan külső hatások vagy nem érez belső késztetést. Az ökoszociális megközelítésű fejlesztési szemlélet tehát magában foglalja azokat a fenntarthatóság irányába tett tervezett vagy spontán gazdasági, technológiai, természeti és társadalmi folyamatokat és cselekvéseket térbeli hatásait, vonatkozásait és megnyilvánulásait.

A civilizált ember testi-lelki gyógyulását, stresszmentesítését és pihenését a vele együtt gyógyuló tájban képzelet el a Szent Gotthárd Rekreációs Központ, táji turizmusa középpontjában is a szentgotthárdi gyógyfürdővel és a lelkeségi központtal. Ebből magától értetődően következik, hogy *táji szövetségek* sorát kell kötnünk azokkal a helyi közösségekkel is, amelyek gazdasági fejlődését, táji helyének, gazdálkodási küldetésének a felismerését segíteni szeretnénk.

A fenntartható fejlesztés egyik legfontosabb eleme a saját kontinuitás biztosítása az adott térben. A táj csak úgy használható, hasznosítható és tervezhető fenntartható módon, hogy őrizzük az adott tér történelmileg meghatározott kulturális vonásait és a benne élő emberi közösségek (vend, hienc, magyar) értékeit, (szokás)rendszerét. A fenntartható fejlődés irányába történő haladás útján elengedhetetlen az itt élő érintettek bevonása. Ezért új típusú „*vérfrissítő erek*” beindulását kell elősegítenünk a „Szentgotthárd”-nak nevezett „szív” és a „táji szervek” között.

Szentgotthárd térségének kedvező adottsága, hogy a Magyarország belső területeihez viszonyítva relatíve magas, de az „elviselhetőség” keretei közt maradó, 900 mm-körű éves csapadékátlagnak, a táj apróbb-nagyobb folyó- és állóvizekkel való bőséges ellátottságának, a mindezekkel összefüggő, magas erdősültségnek, a vizekben dúskáló, erdős tájegésznek hála *az itteni levegő kiváló*. Az Alpokalja jó levegője amúgy is *különleges adottság*: Sopron tüdőszanatóriuma ma is országosan ismert gyógyintézmény. Az már kevésbé köztudott, hogy *Szentgotthárdon is létezett 1930-tól országos vonzáskörzetű iskolaszanatórium*, amely azonban 1968-ban megszűnt.

Pedig Sopronhoz képest Szentgotthárdnak van egy hatalmas környezeti előnye a természeti adottságok terén, még a klimatikus gyógyszolgáltatások vonatkozásában is. Ez nem más, mint *a természeti adottságok finom kiegyenlítettége* egy olyan tartományon belül, amelynek szélső értékei ugyan szükségesek a légkúraigények próbatételeiként, ám egyik esetben sem érnek el vagy lépnek túl nehezen elviselhető határértékeket. Szentgotthárdnak és környékének a klímája, légköri viszonyai országos „leg-”-eket mutatnak, ami az Alpok és a tengerek viszonylagos közelségéből adódó hatások kiegyenlített keveredését, a táj szélvédettségét stb. illeti. Hazánkban a hőmérséklet évi közepes ingása itt az egyik legcsekélyebb.

Ezen lehetőség, mint *klimatikus gyógyrégió* kiaknázása új perspektívákat nyithat a *rekreáció területén*, de post-COVID vagy long-COVID szindrómák hatásainak mérséklésében is. Ebben a „*regionális versenyben*” a járáson belüli csekély földrajzi távolságoknak köszönhetően Szentgotthárd mellett bármelyik *környezetileg erre alkalmas falu is* pályázhat ilyen intézményi beruházásra.

A harmonikus táj *kiváló levegője és léleknyugtató szépségeinek változatossága* egyaránt hozzájárulhat a „szív” és az érintett „szervek”, a községek és azok *élettermő határainak* megújulásához. Mindezek az adottságok ugyanis olyan *tájtúra-vonalak* létrehozását teszik lehetővé, melyek a járás egészét több irányban is behálózhatják. *Állomásaik, szolgáltatási létesítményeik, karbantartásuk és működtetésük multiplikátor hatást kelthet a települések fenntartható fejlődésében*: helyi közösségek erőforrása lehet, folyamatos, biztos jövedelem kiegészítő szereppel bírhat.

A Szent Gotthárd Rekreációs Központ élmény- és gyógyfürdője közvetlenül is belép a *táji szolgáltatások* megrendelői közé. Olyan igényekkel, amelyeket csak a „periféria” tud nyújtani a „központ”-nak. Alább csak példaképpen szemelgetünk olyan *szolgáltatási lehetőségek* közül, amelyek a városnak és a városkörnyék falvainak *kölcsönös előnyöket* hozhatnak, s tartós *szolgáltatási együttműködési formákat generálhatnak*. Ezek a *későbbi fejlesztések nyomán csak bővílhetnek* az érintett felek javára. Ilyenek egyelőre az alábbiak:

- alapanyag-ellátás a konyhák, büfék számára (hús, zöldségfélék, gyümölcs, fűszerek stb.)
- masszázsalapanyagok a fürdő részére (tökmagolaj, krémek stb.)
- illóolajok a szaunának (pl. levendula)
- természetes tisztító- és szagfedő szerek a mellékhelyiségekbe, folyosók, csarnok takarítására

Vendégellátás Szentgotthárdról és a járás falvaiból, tájtermék-forgalmazás

A belső ellátási területek mellett a fürdő fogadótereiben a *vendégellátás* egyéb formáit is tervezzük. Ennek egyik fontos szegmense a város és a járás egészére kiterjedő *tájtermék-információ*, a másik pedig a konkrét *tájtermék-forgalmazás*. Ezzel kapcsolatos céljaink:

- A fejlesztés keretében a várost és a járás településeit átfogó, állandóan frissülő, szigorú minősítési rendszerű *tájtermék-regiszter* létrehozása,
- a tájtermék-regiszter termékeinek egy *regiósi webshopon* keresztül elérhetővé tétele,
- a tájtermékek árusításának helyszínéül új piac kiépítése a kaszagyári területen,
- önkiszolgáló *tájtermék-terminálok* kialakítása vendéglátó és szálláshelyeken,
- *tájtermékek árusításai* a fürdő területén is.

Szerződéses beszállítói termeltetés, tájtermék-minősítés

A fürdő, a szálló és a lelkiségi ház részére ezeket a szolgáltatásokat *termeltetői-beszállítói szerződésekkel* fedjük le, amelyek mind a Szent Gotthárd Rekreációs Központot, mind a szolgáltató feleket stabil, kiszámítható, mindkét fél számára sokféle előnnyel járó formában biztosítják. Így járulnak hozzá egy *fenntartható táji gazdálkodás és értékesítés, egy egészségesebb életmód* feltételeinek a kialakulásához.

Az energetikai átállás jegyében *biomassza alapanyag hálózatot építünk ki*. Az épületek energetikai palettájának bővítése és a város energetikai biztonsága érdekében – részben vagy egészében –*helyi tájanyagokkal* képzeljük el a turisztikai célú épületek fűtését. A Rába árterének biomasszája, a települési zöld hulladék, a helyi erdők, gyümölcsösök, szőlőskerekek fanyesedékei, erdészeti melléktermékek mind-mind hatalmas lehetőség. Ezen háló felépítése egy folyamatosan rendeződő, gondozott táj kialakítását eredményezheti, növelheti az energetikai önállóságot úgy, hogy ebből a biomassza-beszállítóknak is plusz jövedelme keletkezik.

Szent Gotthárd Rekreációs Központ a város és a járás iskoláiban: táji-nemzedéki kohézió

Azt várjuk, hogy a rekreációs ügyfelek jelentette *tájtermék-piac rohamosan bővül*. Ez *föl fogja futtatni a minősített tájtermékek termelését Szentgotthárd kertes övezeteiben, a járás falvaiban*, visszahozva a vegyszermentes zöldségfélék, gyümölcsök, az *egészséges élelmiszerek felelős termelését*. *Ugyanilyen multiplikációs hatást, egyféle vízgyűrű-effektust* remélünk *a járás településeinek helyi társadalmaiban a biomassza-beszállítói vonalakon* is. E természet- és társadalomkörnyezeti rendező folyamatokat *az iskolás nemzedékek felől is meg akarjuk erősíteni*.

Ezek jelentőségére *a város és a falvak iskoláiban* rá kívánunk világítani *érdekes foglalkozások* keretében. *A gyerekek érdeklődését* szeretnénk így *a hasznos környezeti aktivitási formák*, szüleik ilyen hatású jövedelemkiegészítő tevékenységei felé fordítani, inspirálva *a gyerekek otthoni segítőkészségét, önkéntes részvételi hajlandóságukat a családi munkamegosztásban*.

A tájtermék-előállítás, a biomassza-begyűjtés bizonyosan inkább *kiegészítő jövedelemszerzésként* fog történni a legtöbb családban. Várhatóan főleg *otthon levő nagyszülők, többgyermekes anyák* végzik majd, akiknek elkél *az iskoláskorúak segítsége a kertben, ólban, az áru előkészítésében, csomagolásában*. Ez újraértékelheti

a nemzedéki-családi kapcsolatokat, és időben rányithatja a fiatalok szemét az élettermő honi táj jelentőségére is. Ez az otthoni munka elvonhatja őket a számítógépes játékoktól, és célszerű szg-használatra nevel. Ők lehetnek a családok kapcsolattartói elektronikus tájtermék-regiszterünkkel.

A helyi középiskola szakácstanulói részére oktatási intézményünkkel és más érdekelt gasztronómiai-idegenforgalmi vállalkozásokkal társulva évente táji ételrecept-gyűjtő pályázatot hirdetünk a régió népi kulináriáinak feltárására. Ezekből számukra ugyancsak évente főzőversenyt rendezünk. Itt maguk mutathatják be vendégeinknek és meghívottainknak, a térség érdeklődőinek a felfedezéseiket, amelyeket a táj konyhai hagyománya szerint, tájtermékekből kell elkészíteniük. A zsűrizésbe és a díjak odaítélésébe a legilletékesebbeket, vendégeinket is bevonjuk. A hagyományteremtő célzatú kezdeményezéstől ugyancsak sokirányú táji hasznot remélünk.

Fürdőfejlesztés a Szent Gotthárd Rekreációs Központ keretei közt

Jövőkép

Nyilvánvaló, hogy a korábbi fejlesztési koncepció ellehetetlenülése miatt minden lehetséges módon, a tevékenység újrapozicionálásával, a Fürdő lehető legmagasabb vendégszámának, bevételének és az üzemeltetési költségek optimalizálásával a lehető legalacsonyabb, leghatékonyabb ráfordítások elérésére kell törekednünk.

Hangsúlyt kell kapni az egyediségnek, a helyi erőforrások felhasználásának, hogy a Fürdő sajátosságai és lokális erősségei kerüljenek előtérbe. Olyan attrakcióra alapozott pozicionálás szükséges, ami nagy költési hajlandóságú, komoly méretű vendégtömegeket vonz.

Bár a 2021-es évben elkezdődött a Fürdő arculatának megújítása, a forráshiány miatt nem tudott kellő mértékben megvalósulni. A Fürdő tényleges újrapozicionálása szükséges, a térséggel való szoros együttműködés és a lokális sajátosságok kiaknázása érdekében. Az Őrség és benne a Szlovén-Rábavidék igazán különleges, gyönyörű tájegység, amelyre a Fürdő, Hotel komplexumot és a Várkert, Rába folyó, a ciszter múlt, a természet közelség hangulatát rá lehet építeni.

A 2021-es évben elindított változások, a térséggel való szorosabb kapcsolatfelvétel már megnövekedett vendégszámot és bevételnövekedést hozott. Így egyértelmű, hogy a Fürdő egy új, lokális erősségekre, lehetőségekre építő stratégiával, az elmaradt fejlesztések pótlásával, három ország kiemelkedő turisztikai szolgáltatójává válhat. Hangsúlyos, hogy tényleges wellness centrumban gondolkozunk: tehát nem csupán egy fürdőfejlesztést képzelünk el, hanem a körülvevő táj wellness és wholeness lehetőségeit feltáró, kiterjedt lokális partnerhálózatot kiépítő szolgáltató és turisztikai fejlesztő-kutató központot.

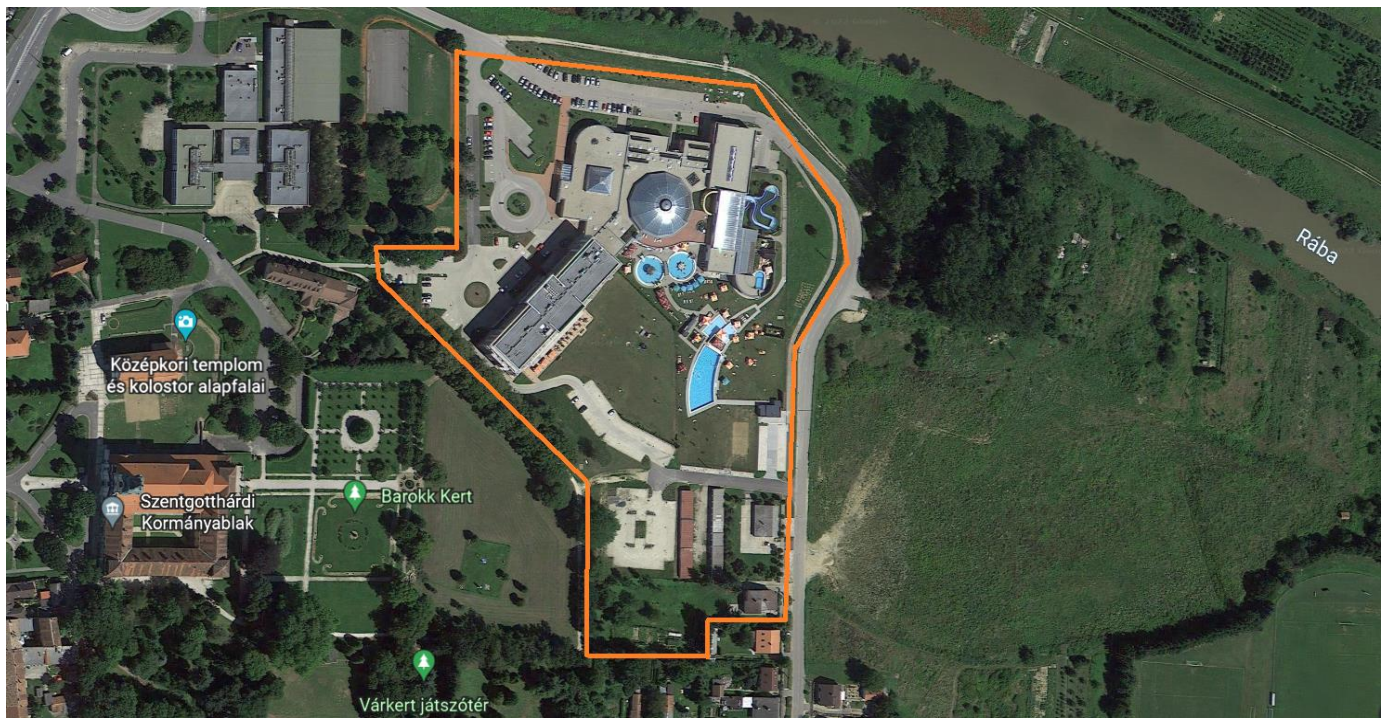
A Szent Gotthárd Rekreációs Központ elképzelés négy pillérre támaszkodik:

- a Fürdő és a Hotel egységes komplexummá válik, és megújul kínálatában, szolgáltatás minőségében,
- a Fürdő hitelkiváltása megtörténik a Hotel pénzügyi státusának tisztázása mellett. Így az együttes fejlesztést gátló tényezők kiküszöbölődnek, s a fejlesztéseket generáló erőforrássá válnak,
- a fekvésből adódó perifériális helyzetet hátrányból előnnyé fordítva a térség élménycentrumaként, a három országot érintő Hármashatár-regió turisztikai erőközpontja lesz, amennyiben az ehhez szükséges forrás rendelkezésre áll.
- a 3 pillért továbbfejlesztve egy jövőműhelyt életre hívni, mely motorja lehet az elinduló helyi fejlesztéseknek.

A Szentgotthárd Város tulajdonában levő Fürdő a város gazdasági helyzete, az üzemeltető gazdasági társaság *financiális forráshiánya* miatt nem tud saját erőből megújulni. A jelenlegi gazdasági-energetikai válságban *csak előre* menekülhetünk. A *financiális forráshiányt ebben az esetben pótolhatja az a fejlesztési tudástőke, mely ebben a helyzetben megtérülő pályára tudja terelni a kiemelt ráfordításokat*. Így a főntebb vázolt *egyéb hasznosulások mellett* Szentgotthárd fürdője helyett a térség rekreációs és élményközpontja jöhetne létre.

A fürdőfejlesztési terület

A tervezett fejlesztések által érintett terület kivétel nélkül állami vagy önkormányzati tulajdonban van: MFB Zrt., Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság, Szentgotthárd Város Önkormányzata.

2. Ábra Tervezett fürdőfejlesztési terület

A tulajdoni viszonyok rendezése

Jelenleg a Hotel a Magyar Fejlesztési Bank Zrt., míg a Fürdő Szentgotthárd Önkormányzata tulajdonában áll.

A Fürdő fejlesztési alapkonceptiója a Hotel és a Fürdő egységét tartalmazta, mégsem lett a két létesítmény egységként optimalizálva a megvalósult tervekben. A Hotel és Fürdő viszonya, mint két külön entitás nem fenntartható gazdaságosan. A Fürdő magas költsései hajlandóságú vendégeinek nagy részét a Hotel elviszi, míg a Hotel csak a Fürdőre alapozott és a térséget nem figyelembe vevő stratégiája alacsonyabb kihasználtságot és bevételt eredményez.

A Fürdő és a Hotel különálló egységként való működtetése a két felet versenytárrá teszi, így igazán mindkét félnek előnyös együttműködési megállapodás megkötésére az *egyoldalú profitmaximalizálás kényszere* miatt nincs és nem is volt lehetősége. Hotel és Fürdő egymás mellett működő egységeinek fenntartása (vendéglátás, műszaki részleg, takarítás, marketing, értékesítés stb.) mindkét félnek komoly plusz kiadást okoz, a humán erőforrás területén a hasonló profil versenytárrá teszi, bérversenyre kényszeríti a feleket.

Összességében elmondható, hogy mind a Fürdő, mind a Hotel számára egy komplexumként optimalizált egység lenne az ideális. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy egy tulajdonos határozza meg mindkettő életét. Attól függően, hogy a betagolódás milyen irányú, kétféle megoldás körvonalazódik.

Ha a Hotel venné át a fürdőt, az új egység elvileg jelentősen kisebb költségekkel működhetne, hiszen a „párhuzamos egységek” személyi állományát – ahogy ez már tudott dolog –, munkavállalóink felét elbocsátaná. Ezzel azonban még nem tiszta, hogy ez a „megtakarítás” egyben azonos arányú fajlagos nyereségnövekedést eredményezne-e? A képződő jövedelemnek viszont biztosan csak az adóhányada maradna a térségben, a többit a külső tulajdonos realizálná magának.

Ha azonban Szentgotthárd város maradna vagy a Szentgotthárdi járás települései lennének a tulajdonos/ok, és a fürdő venné át a hotelt, akkor a sajátunk mellett a szálloda teljes személyzetét is megtartanánk, mert az SZGKRK fejlesztési terveinek megvalósítása az első pillanattól igényel minden minőségi dolgozót, akár a szükséges belső átcsoportosításokra, akár a megnyíló új munkakörökre gondolok. A bevételek a város tőkáját erősítenék, és sokféleképp (stabil állások után járó, méltó jövedelmek, a nagyarányú fejlesztések sokféle hasznosulása formájában) helyben: a városban és a járás falvaiban maradnának. A két perspektívát érdemes mérlegelni mielőtt döntés születik.

De közbülső – átmeneti – „szükségmegoldások” is megfontolhatók, amelyek foglalkoztatási és fejlesztési vonatkozásai még nem világosak. Az egyik lehetne, hogy a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. a Hotelt, mint apportot bevigye a Gotthárd-Therm Kft.-be és így a Magyar állam tulajdoni hányadot szerezzen a város mellett, ami egy későbbi esetleges értékesítés lehetőségét is megkönnyíthetné, ha ez cél lehet.

A másik, hogy az 1/2014. (I. 10.) Korm. rendelet a Gotthárd-Therm Fürdő és Idegenforgalmi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaságot *stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetté* minősítette. Igaz, a rendeletnek az érvényszerzése még várat magára, de ez az út is továbbjárható. Kérdés, pontosan hová is vezetne a mai helyzetben.

Pénzügyi háttér

Alapok = tiszta lapok

A fejlesztés stabil pénzügyi hátterét az alábbi tulajdonosi átrendezés és *financiális forrásbiztosítás* bázisán lehet megteremteni:

- 1) A hotellel és fürdővel együtt értett komplexum tulajdonosi és fenntartói jogait a mindezekkel járó kötelezettségekkel egyetemben célszerű lenne a város mellett kiterjeszteni a járásra. Ez pontosítva azt jelentené, hogy a továbbiakban a fürdőkomplexum nem csupán a városé, hanem a városé és a járásé lenne.
- 2) Az állam ezt az átrendezési lépést azzal segítené, hogy az általa is elfogadott fejlesztési terv „nulladik lépéseként” átvállalja a fürdőkomplexum eddigi adósságait, és a hotelt a fürdőkomplexum részének nyilvánítja.
- 3) A városi+járási tulajdonba kerülő fürdőkomplexumot részvénytársasági formává kellene alakítani, hogy további állami és regionális/lokális tőke legyen bevonható. A külföldi részvénytársaságok lehetőségét ki kéne zárni.

Az állami és a regionális tőkebevonás fő elvei

- 1) A további állami tőkebevonás azoknak a fejlesztéseknek a gyors ütemű megvalósítását szolgálná a Szent Gotthárd Rekreációs Központ vállalkozási keretei közt, a város területén és a járás falvaiban,

amelyeket az állam az Szent Gotthárd Rekreációs Központ háttérű Hármashatár-mente általunk előterjesztett fejlesztési tervében elfogad.

- 2) A regionális tőkebevonás célterülete a város és járás területére, célcsoportja pedig annak magyar állampolgárságú természetes és jogi személyi körére korlátozódna.
- 3) A „lakossági” és a „helyi vállalkozói tőke” részvényvásárlások formájában valósulna meg. Célja pedig a lakossági, helyi vállalkozói tőke érdekeltté tétele, felelősségtudatának fölkelte és megerősítése volna mindabban, ami a város és a járás komplex fenntartható fejlődését célzó fejlesztések továbbvitelét illeti. Ezzel a Szent Gotthárd Rekreációs Központ pénzügyileg és tudatilag is a szentgotthárdi térség sorskérdései sorába illeszkedne.

Ellentételezés

- 1) Az állam, a mindenkori nemzetpolitika és a vidékfejlesztés-tudomány számára ezzel a rendszerváltás utáni Magyarországon létrejönne egy olyan határmente-fejlesztési modell, amely a továbbiakban „önjáróvá” válhatna, s egyben további hasonlókra adhatna – a központi költségvetést hosszútávon tehermentesítő – eligazító mintát.
- 2) A „lakossági” és „helyi vállalkozói tőke” térségi átirányítása ugyan az állam és a bankok által jelenleg preferált megtakarítási formákból vonna ki pénzeket, ám ezek nem csupán osztaléki alakban jutnának vissza a régióba, hanem helyi gazdaságstabilizáló, szinergikus fejlődést generáló, helyhez kötődést erősítő hatásukkal sokágú hasznot hajtának.
- 3) A helyi-térségi megtérülés egyéb szolgáltatási viszonzás formájában is megvalósulna az Szent Gotthárd Rekreációs Központ részéről a települések, a helyi közösségek, családok, vállalkozások, egyének szintjén.

A fejlesztések összegzése, költségbecslés, időbeli ütemezés

A fürdőfejlesztés mint alapfejlesztés

Jelenleg két TOP-os pályázati forrásra van esély, amelyből a TOP turisztikai pályázat ez év nyarának elején beadásra került 300 millió forintos keretösszeggel, míg a TOP önkormányzati épületek energetikai fejlesztése projekt beadás előtt áll. Utóbbi forráslehetősége 700 millió forint.

Jelen pályázati forrásoktól, a Fürdő 15 évnyi forráshiánya után, bár hatalmas segítség, innovatív eredményt nem várhatunk: a jelenlegi gazdasági, működési, fejlődési lehetőségek konzerválását jelentené. Célunk azonban az, hogy a Fürdő a három ország bármelyikének piacán versenyképes, sőt vezérattrakcióvá váljon. A vízió megvalósulásához jelentős, 8-10 milliárdos forrást, befektetést tartunk reálisnak.

Az időbeli ütemezés legfőbb befolyásolója, hogy 2022.10.01-től új energia költségekkel kell számolnunk. Ez egyelőre a Fürdő és vele a Hotel működésének fennmaradását, a dolgozók megtartását is kérdésessé teszi. Ezért mihamarább el kellene kezdeni a Fürdő komplex fejlesztését. Összességében 5 éves fejlesztési idővel számolunk, mely rövid, funkcionkénti szüneteken kívül folyamatos üzemeltetés mellett valósulna meg.

Időszak	Projektfeladat	Forrás
2022.10.01.- 2023.05.31.	• Fürdő belső vendégút-alapú attrakció fejlesztése (előreláthatólag 3 hónapnyi üzemszünettel)	TOP_Plusz-1.1.3-21 Helyi és térségi turizmusfejlesztés • 300 millió HUF forrás
2022.10.01.- 2023.05.31.	• Fürdő energetikai fejlesztése (előreláthatólag 1 vagy 2 hónapnyi)	TOP Plusz 2.1.1-21 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése

	üzemszünettel)	<ul style="list-style-type: none"> • 700 millió HUF forrás
2022.10.01.- 2023.05.31.	<ul style="list-style-type: none"> • Hotel energetikai fejlesztése (előreláthatólag 1 vagy 2 hónapnyi üzemszünettel) 	Egyelőre forrás nélkül <ul style="list-style-type: none"> • lehetőség talán GINOP energetikai felhívásokból 150-200 millió HUF • 500 millió HUF várható költség
2022.10.01.- 2023.05.31.	<ul style="list-style-type: none"> • Élménycentrum kínálatának kialakítása <ul style="list-style-type: none"> o eszközök beszerzése o piackutatás, marketingköltségek 	Egyelőre forrás nélkül <ul style="list-style-type: none"> • 50-100 millió HUF • itt folyamatos befektetés szükséges, a munkába a TDM bevonása alapvető
2023.01.01.- 2023.05.31.	<ul style="list-style-type: none"> • Hotel és Fürdő működésének optimalizálása és ehhez szükséges átalakítások (beléptető-, foglalási rendszer átdolgozása, konyhák összenyitása stb.) 	Egyelőre forrás nélkül <ul style="list-style-type: none"> • 100-200 millió HUF várható költség
2023.01.01.- 2023.12.01.	<ul style="list-style-type: none"> • Fürdő külső területének tulajdonjogi rendezése <ul style="list-style-type: none"> o NYUDUVIZIG és a garázsok területe 	<ul style="list-style-type: none"> • 100 millió HUF várható költség • barter lehetőség (NYUDUVIZIG és garázstulajdonosok)
2023.09.01.- 2024.05.31.	<ul style="list-style-type: none"> • Fürdő külső területének fejlesztése <ul style="list-style-type: none"> o csúszdatorony o élményfolyó o biomedencék o kültéri strandmedencék átalakítása o kültéri gyerekbirodalom kiépítése o parkosítás o tereprendezés 	Egyelőre forrás nélkül, de tervezzük az INTERREG Si-Hu pályázat benyújtását <ul style="list-style-type: none"> • várható INTERREG forrás max. 300 ezer EUR • 750-1000 millió HUF várható költség
2024.01.01.- 2024.12.31.	<ul style="list-style-type: none"> • 8-as alakú kültéri medence befedése és összekötése a Hotellel 	Egyelőre forrás nélkül <ul style="list-style-type: none"> • 500-750 millió HUF várható költség
2024.09.01.- 2025.09.01.	<ul style="list-style-type: none"> • csúszdavidág fejlesztése és őrségi szaunavidág kialakítása 	Egyelőre forrás nélkül <ul style="list-style-type: none"> • 1500-2000 millió HUF várható költség
2025.09.01.- 2026.05.31.	<ul style="list-style-type: none"> • ciszter Fürdőház és gyógykert kialakítása 	Egyelőre forrás nélkül <ul style="list-style-type: none"> • 2000 millió HUF várható költség
2025.09.01.- 2026.05.31.	<ul style="list-style-type: none"> • kemping kialakítása 	Egyelőre forrás nélkül (lehetőség befektető bevonására és az önkormányzati tulajdonú területért cserébe tulajdoni százalék) <ul style="list-style-type: none"> • 200-500 millió HUF várható költség
Várható összes költség		6600-8150 millió HUF

A hármashatártérség ökoszociális fejlesztése

A fürdőfejlesztés mint alapfejlesztés különválasztása mind ütemezési, mind költségelési szempontból szükséges, de csak bizonyos mértékig lehetséges a szentgotthárdi hármashatár-térség komplex ökoszociális fejlesztési folyamatán belül. Ugyanakkor ebben is számolni kell a jelenleg rendkívül változékony és nehezen kalkulálható helyzettel.

A dimenzió-különbségek okán még inkább igaz ez a szentgotthárdi hármashatár-térség komplex ökoszociális fejlesztési folyamatára, mely nélkül a fürdőfejlesztés csak egy „kiemelt” – ám szektorális, azaz végső hatásában elszigetelt – beruházás” volna. Összetettsége, rendszerszintű összehangolási igénye, a szükséges egyeztetések mellett a tervezési és kivitelezési párhuzamosságok elkerülhetlensége miatt ebben a tervezetben felelőtlenség lenne bármilyen költségvetési nagyságrendet megnevezni.

Nyilvánvaló, hogy ehhez a megjelölt cél közös elfogadása mellett állami szintű döntésre, a várossal és az érintett településekkel közös, de ugyancsak állami szintű tervezésre van szükség, s talán kormánybiztos kinevezésére is, hogy a parlament által elfogadott, erre szánt költségvetés felhasználásának *időbeli lépéseit* a fürdőfejlesztéssel mint alapfejlesztéssel egyeztetni lehessen. A célzott hatások szempontjából az optimális az volna, ha *a fürdőfejlesztés alaplépéseinek 5 éve alatt ez a fokozat is megvalósulhatna*.

Tehát *nem feltétlenül időbeli*, hanem sokkal inkább *térségen belüli léptékszinti különbségek* vannak a komplex, ökoszociális fejlesztési lépések között, hisz egyes lépések alapvetően *Szentgotthárd várost*, mások *a járás egészét* vagy annak *egy település-csoportját* érintenék, ismét mások *egyik vagy másik települést*, vagy ezeken belül *bizonyos személyi kört* avagy *vállalkozásokat*.

Alapfeltételként egy *ilyen fejlődési irányhoz* a településeknek is hozzá kellene járulniuk. A „*fejük fölött*” és „*helyettük*” senki se dönthet, s olyasmire még fejlesztési pénzeket sem adhat, amihez az önkormányzott közösségek hozzájárulásukat nem adták. Nem csupán az *önkormányzatok elvi döntéseire* gondolok, hanem arra, hogy *a lakosság is pontosan értse a fejlesztéseket* és tudja, hogy *tevő részvételére* a legelső pillanattól szükség lesz, ahogy ez az Európa-díjas ökoszociális fejlesztések mindegyikében történt nyugaton is¹⁰.

Mit várhatunk a fejlesztésektől

A fürdő, mint alapfejlesztés esetében

A befektetés lehetőséget adna arra, hogy a Nyugat-Dunántúl legegységibb komplexumát, tényleges rekreációs központtá tegyük. Nem Bükfürdő és Sárvár vetélytársa akarunk lenni. A Fürdő egyedi arcát és szolgáltatási színvonalát kihasználva egy exkluzív, magas költési hajlandóságú vendégkört bevonzó, alacsony környezeti lábnyomú, energetikailag önfenntartó, helyi erőforrásokat kumuláló turisztikai attrakciót építünk.

A cél, hogy a fejlesztéssel olyan *turisztikai bázis* jöjjön létre, mely a helyi tudás, a helyi közösség munkaerő megtartója lehet: ellenpólus az osztrák-szlovén elszívó hatással szemben. A projekt hozzájárulhat új szolgáltatók megjelenéséhez, a térség munkavállalóinak helyben foglalkoztatásához, a fiatalok számára tudást adó gyakorlati- és jövőbeni biztos munkahelyek létrejöttéhez, a *helyi értékkínálat*, a *lokális öntudat* megerősödéséhez, fejlődéséhez, színesítve a város és térsége élményét, erősítve a lokális gazdaságot.

Látható, hogy már ez az alapfejlesztési cél is túlmutat a fürdőn, hisz közben – a re-kreáció, mint komplex fejlesztési fogalom eredeti értelmében – megtermi az SZGRK-t is, amelynek munkájában *a térség legambiciózusabb fiataljaira*, *legkreatívabb közösségi embereire* számítunk, azon tudományos és felsőoktatási partnereinkkel együtt, akik a *tudományt országszolgálatnak* tekintik.

A város és a térség esetében

Az 5 évesre tervezett ökoszociális térségfejlesztésnek a legkonkrétabb eredménye az kell legyen, hogy a *délnyugati magyar hármashatár-térségben* létrejön *Magyarország első öko-modellrégiója*, mely egyben *gyógyrégió*.

Olyan fogalmak ezek, amelyek minálunk magyarázatra szorulnak. Talán a „*gyógyrégió*” igényel legkevesebb különértelmezést, hiszen Szentgotthárd és térsége harmonikus természet-környezeti adottságai alapján aligha kell bizonygatni, mennyire alkalmas ez a vidék légúti rekreációra, gyógyturisztikai beruházásokra.

¹⁰ Lásd: Steinbach és a többiek.

„Gyógyrégió” – gyógyító táj – azonban minden szépsége, jó levegője, erdei stb. mellett ez a környék is csak akkor lehet, ha *maga is gyógyulni* akar. Nem mintha „beteg” lenne, ahogy a *környezeti katasztrófák beteg vízióival* a közembert riogatják azok, akik a folyamatok befolyásolásának az eszközeivel kezükben eddig se tettek érte annyit, amennyit tehettek volna. Sajnos, köztük olyan erők is vannak, mint a hazai természet- és környezetvédelem egy mértékadásra törő vonulata. Eszerint „*az ember a természet legfőbb veszélyforrása*”. Azért, mert meglátszik a „*lábnyoma*” a környezeten. *A mikrobáknak, a vaddisznónak, az énekesmadárnak, a diófának stb. nem látszik meg?* Mégse tilthatjuk ki őket a teremtett világ egyetlen szeletéből sem, amelyik az *otthonuk*. Mindennek van „*környezeti hatása*”, ami él, és fajára jellemzően *tevékenykedik*. Még a növényeknek is. Éppen az embernek ne lenne? Csak az nem mindegy, hogy tudatában vagyunk-e annak, hogy *hogyan hatunk egymásra és a természet nevű környezetünkre, amelynek része vagyunk*.

Ezért kell tudnunk, hogy az „*öko*”, *a táji környezetet és a benne lakást, éleést jelentette*. A környezetellenes hatás azzal kezdődik, ha nem tudjuk, hol élünk. *Ha nem becsüljük meg a bennünket éltető tájat és emberi közösséget a maga épített környezetében. Az ökorégió lakott, élhető, szép, gazdaságilag fejlett, stabil, biztonságos táj, amely a tudatos emberközösségek gondjaira van bízva. A szép, szentgotthárdi fürdőkomplexumból ez a fenntarthatósági üzenet indul táji megvalósulásra ezzel a tervvel.*

.....
Nagy Gergely

Szentgotthárd, 2022. október 25.